

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลการศึกษา ข้อค้นพบและข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงปัญหาการตรวจสอบกิจการสหกรณ์ การเกษตรของผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้แนวคิดทฤษฎีมาตรฐานการตรวจสอบกิจการของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์

ระเบียบวิธีการศึกษา มีขอบเขตการศึกษาคือ ทำการศึกษาปัญหาการตรวจสอบกิจการของผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์การเกษตรทั่วไปในจังหวัดเชียงใหม่ ที่มีรายชื่ออยู่ในทะเบียนสหกรณ์ของสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์เชียงใหม่ ณ วันที่ 30 มิถุนายน 2547 ซึ่งมีจำนวนที่แน่นอน จึงทำการศึกษาโดยสำมะโนประชากร (Comsus) ทำการศึกษาประชากรทั้งหมด 71 คน ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) โดยศึกษาค้นคว้าจากเอกสารที่เกี่ยวข้องจากแหล่งต่าง ๆ เช่น วารสาร หนังสือ และงานวิจัย ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการออกแบบสอบถามประกอบด้วยคำถาม 7 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตรวจสอบกิจการที่ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านความรู้ความสามารถและประสบการณ์ของผู้ตรวจสอบกิจการที่ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตรวจสอบกิจการของผู้ตรวจสอบกิจการที่ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 4 ข้อมูลด้านคู่มือ

ส่วนที่ 5 ข้อมูลด้านการสนับสนุนจากสหกรณ์ผู้รับการตรวจสอบ

ส่วนที่ 6 ข้อมูลด้านเทคโนโลยี

ส่วนที่ 7 ข้อมูลปัญหาที่ทำให้ไม่สามารถตรวจสอบกิจการได้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของสหกรณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล จะทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้ โดยสถิติในการวิเคราะห์ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistecs) อธิบายลักษณะของข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ในรูปการแจกแจงความถี่(Frequemey) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Meams) และใช้มาตรวัดของลิเคิร์ต (Likert Scale)

ผลการศึกษาปัญหาของการตรวจสอบกิจการสหกรณ์การเกษตรของผู้ตรวจสอบกิจการคือปัญหาด้านบุคลากร ปัญหาการตรวจสอบการบริหารงานของสหกรณ์ ปัญหาการตรวจสอบด้านการเงินการบัญชี ปัญหาด้านคู่มือปฏิบัติงาน ปัญหาด้านการเตรียมการก่อนการตรวจสอบ

และปัญหาด้านเทคโนโลยี มีค่าเฉลี่ยระดับปานกลาง ส่วนปัญหาการรายงานผลการตรวจสอบกิจการและการสนับสนุนจากสหกรณ์ผู้รับการตรวจสอบกิจการมีค่าเฉลี่ยในระดับน้อย

5.1 สรุปผลการศึกษา

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการศึกษาพบว่าผู้ตรวจสอบกิจการที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 87.7 มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี ร้อยละ 36.8 มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือต่ำกว่า ร้อยละ 54.4 มีอาชีพด้านเกษตรกรรม และอาชีพ รับจ้างทั่วไป โดยก่อนที่จะทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจสอบกิจการ ส่วนใหญ่ผู้ตรวจสอบกิจการจะเป็นสมาชิกของสหกรณ์ที่ทำการตรวจสอบ ร้อยละ 71.9 หรือเป็นคณะกรรมการของสหกรณ์ ร้อยละ 52.6 มีประสบการณ์ในการตรวจสอบกิจการ 2 – 4 ปี ร้อยละ 54.4 และดำรงตำแหน่งกรรมการวัดหรือกรรมการหมู่บ้านในขณะที่เป็นผู้ตรวจสอบกิจการ ร้อยละ 45.6 ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของผู้ตรวจสอบกิจการ ร้อยละ 56.1 แต่เคยเข้ารับการอบรมด้านอื่น ๆ ที่ทางราชการจัดอบรม

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านความรู้ความสามารถและประสบการณ์ของผู้ตรวจสอบกิจการ

ผลการศึกษาพบว่าผู้ตรวจสอบกิจการที่ตอบแบบสอบถามมีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ ในการตรวจสอบกิจการในระดับมาก ในเรื่องความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติสหกรณ์และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.88 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานในสหกรณ์ที่ตรวจสอบ มีค่าเฉลี่ย 3.58 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอุดมการณ์ หลักการ และวิธีการสหกรณ์ มี ค่าเฉลี่ย 3.49 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อบังคับ ระเบียบและมติของสหกรณ์ที่ท่านตรวจสอบ มี ค่าเฉลี่ย 3.46

เมื่อจำแนกตามเพศพบว่า เพศชายมีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยรวม 3.12 และมีความรู้ความสามารถในระดับมากในเรื่องความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานในสหกรณ์ที่ตรวจสอบ มีค่าเฉลี่ย 3.56 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอุดมการณ์ หลักการ และวิธีการสหกรณ์มีค่าเฉลี่ย 3.50 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อบังคับ ระเบียบ และมติของสหกรณ์ที่ตรวจสอบกิจการมีค่าเฉลี่ย 3.46 เพศหญิงมีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ยรวม 3.11 มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ระดับมากในเรื่องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานในสหกรณ์ตรวจสอบ มีค่าเฉลี่ย 3.71 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอุดมการณ์ หลักการและวิธีการสหกรณ์ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อบังคับ

ระเบียบและมติของสหกรณ์ที่ตรวจสอบ มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบกิจการ และมีความสามารถในการปฏิบัติงานตรวจสอบกิจการ มีค่าเฉลี่ย 3.43

เมื่อจำแนกตามอายุพบว่าผู้มีอายุระหว่าง 41-50 ปี มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยรวม 3.31 มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์มากในเรื่องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานในสหกรณ์ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.86 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อบังคับ ระเบียบและมติของ สหกรณ์ มีค่าเฉลี่ย 3.76 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ อุดมการณ์ หลักการ และวิธีการสหกรณ์ มีค่าเฉลี่ย 3.62 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติ สหกรณ์และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง มีค่าเฉลี่ย 3.48 และมีความรู้ความสามารถด้านอื่น ๆ มีระดับปานกลาง

เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษาพบว่าผู้มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายหรือต่ำกว่ามีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ยรวม 3.09 มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์มากในเรื่องโดยมีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในระดับมากในเรื่องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานของสหกรณ์ที่ตรวจสอบ มีค่าเฉลี่ย 3.64 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอุดมการณ์ หลักการ และวิธีการสหกรณ์ มีค่าเฉลี่ย 3.49 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อบังคับ ระเบียบและมติของสหกรณ์ มีค่าเฉลี่ย 3.47

จำแนกตามประสบการณ์พบว่าผู้มีประสบการณ์ในตำแหน่งผู้ตรวจสอบกิจการ 2-4 ปี มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ยรวม 3.22 มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์มากในเรื่องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานในสหกรณ์ มีค่าเฉลี่ย 3.84 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอุดมการณ์ หลักการและวิธีการ สหกรณ์ มีค่าเฉลี่ย 3.55 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อบังคับ ระเบียบและมติของสหกรณ์ มีค่าเฉลี่ย 3.42

จำแนกตามการเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ผู้ตรวจสอบกิจการพบว่าผู้เคยอบรมมีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ยรวม 3.25 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานในสหกรณ์ มีค่าเฉลี่ย 3.84 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอุดมการณ์ หลักการและวิธีการ สหกรณ์ มีค่าเฉลี่ย 3.55 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อบังคับ ระเบียบและมติของสหกรณ์ มีค่าเฉลี่ย 3.42 และผู้ตอบแบบสอบถามที่ไม่เคยเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ผู้ตรวจสอบกิจการมีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.01 โดยมีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในระดับมากได้แก่ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานใน สหกรณ์ที่ตรวจสอบมีค่าเฉลี่ย 3.63 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อบังคับ ระเบียบและมติของ สหกรณ์ มีค่าเฉลี่ย 3.44 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอุดมการณ์ หลักการ และวิธีการสหกรณ์ มีค่าเฉลี่ย 3.41

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตรวจสอบกิจการของผู้ตรวจสอบกิจการ

- การเตรียมการก่อนการตรวจสอบ ผลของการศึกษาพบว่าผู้ตรวจสอบกิจการที่ตอบแบบสอบถามได้มีการเตรียมการตรวจสอบ โดยได้เตรียมการก่อนการตรวจสอบโดยส่วนใหญ่ ศึกษาการดำเนินธุรกิจต่าง ๆ ในสหกรณ์ ร้อยละ 87.7 อ่านรายงานการประชุมใหญ่และการประชุมคณะกรรมการดำเนินการ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการตรวจสอบร้อยละ 80.7 ได้ศึกษาพระราชบัญญัติสหกรณ์ ข้อบังคับ และระเบียบที่สหกรณ์ถือใช้ ก่อนการปฏิบัติงานตรวจสอบกิจการ ร้อยละ 75.4 ได้ศึกษาการแบ่งส่วนงานภายในของสหกรณ์ที่ท่านตรวจสอบกิจการ ร้อยละ 66.7 ได้ศึกษาการดำเนินธุรกิจต่าง ๆ ในสหกรณ์ที่ท่านเป็นผู้ตรวจสอบกิจการร้อยละ 64.9 อ่านรายงานการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีและรายงานการตรวจสอบกิจการของผู้ตรวจสอบกิจการคนก่อนเพื่อทราบข้อสังเกตและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ร้อยละ 54.4 และได้วางแผนการตรวจสอบกิจการก่อนทำการตรวจสอบกิจการร้อยละ 50.9 เมื่อจำแนกตามเพศพบว่าเพศชายมีการเตรียมการก่อนการตรวจสอบร้อยละ 68.3 โดยส่วนใหญ่จะศึกษาการดำเนินธุรกิจต่าง ๆ ในสหกรณ์ที่ท่านเป็นผู้ตรวจสอบกิจการ ร้อยละ 90.0 อ่านรายงานการประชุมใหญ่และการประชุมคณะกรรมการดำเนินการ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการตรวจสอบ ร้อยละ 80.0 เพศหญิงมีการเตรียมการก่อนการตรวจสอบ ร้อยละ 71.4 โดยได้ศึกษาพระราชบัญญัติสหกรณ์ ข้อบังคับ และระเบียบที่สหกรณ์ถือใช้ก่อนการปฏิบัติงานตรวจสอบกิจการ อ่านรายงานการประชุมใหญ่และการประชุมคณะกรรมการดำเนินการ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการตรวจสอบ ได้ศึกษาการแบ่งส่วนงานภายในของสหกรณ์ที่ตรวจสอบกิจการ ร้อยละ 85.7 จำแนกตามอายุพบว่าอายุระหว่าง 41-50 ปี จะอ่านรายงานการประชุมใหญ่และการประชุมคณะกรรมการร้อยละ 90.5 และศึกษาระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ว่าด้วยการตรวจสอบกิจการสหกรณ์ พ.ศ. 2543 ร้อยละ 85.7 จำแนกตามระดับการศึกษาพบว่า ผู้มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายหรือต่ำกว่ามีการเตรียมการโดยอ่านรายงานการประชุมใหญ่และการประชุมคณะกรรมการดำเนินการร้อยละ 93.5 และศึกษาการดำเนินธุรกิจต่าง ๆ ในสหกรณ์ร้อยละ 83.9 จำแนกตามประสบการณ์ในหน้าที่ผู้ตรวจสอบกิจการพบว่า ผู้มีประสบการณ์ 2-4 ปี จะเตรียมการโดยอ่านรายงานการประชุมใหญ่และการประชุมคณะกรรมการดำเนินการร้อยละ 90.3 และศึกษาการดำเนินธุรกิจต่าง ๆ ในสหกรณ์ ร้อยละ 83.9 จำแนกตามการเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ผู้ตรวจสอบกิจการพบว่าผู้เคยอบรมจะเตรียมการโดยศึกษาพระราชบัญญัติสหกรณ์ ข้อบังคับ และระเบียบที่สหกรณ์ถือใช้ร้อยละ 92.0 ส่วนผู้ไม่เคยอบรมจะศึกษาการดำเนินธุรกิจต่าง ๆ ในสหกรณ์ ร้อยละ 93.8

- การปฏิบัติงานการตรวจสอบกิจการพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ตรวจสอบด้านการปฏิบัติงานร้อยละ 76.4 โดยตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผนงานและการใช้จ่ายเงินตามงบประมาณรายจ่ายเพื่อวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการดำเนินงานของสหกรณ์ ร้อยละ 86.0 และตรวจสอบการปฏิบัติงานของหน่วยงานภายในสหกรณ์ระบบงาน ตลอดจนวิธีปฏิบัติแต่ละกิจกรรม

เพื่อวิเคราะห์ถึงจุดอ่อนของระบบการควบคุมภายในของสหกรณ์ ร้อยละ 66.7 ตรวจสอบการบริหารงานของสหกรณ์ ร้อยละ 72.8 โดยตรวจสอบและติดตามผลการบริหารงานของคณะกรรมการดำเนินการเพื่อประกอบการพิจารณาเสนอปรับปรุงแผนงาน นโยบาย ระเบียบ ข้อบังคับ ตลอดจนประสิทธิภาพในการบริหารงาน ร้อยละ 75.4 และตรวจสอบการปฏิบัติงาน ว่าเป็นไปตาม พ.ร.บ. สหกรณ์และคำแนะนำของทางราชการ ตลอดจนการปฏิบัติตามข้อบังคับ ระเบียบต่าง ๆ ของสหกรณ์ ร้อยละ 70.2 โดยตรวจสอบเอกสารประกอบการลงบัญชีของ สหกรณ์ ร้อยละ 84.2 ตรวจสอบสมุดเงินสดของสหกรณ์ ร้อยละ 64.9 และทำการตรวจนับเงินสดคงเหลือในมือ เปรียบเทียบกับเงินสดคงเหลือตามสมุดเงินสดของสหกรณ์ ร้อยละ 63.2 ตรวจสอบสมุดซื้อสินค้า สมุดขายสินค้า หรือสมุดรายวันทั่วไป ร้อยละ 56.1 และส่วนใหญ่ไม่ตรวจสอบงบการเงินของสหกรณ์ ร้อยละ 63.2 เมื่อจำแนกตามเพศพบว่าเพศชายส่วนใหญ่ตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผนงานและการใช้จ่ายเงินงบประมาณรายจ่าย ร้อยละ 84.0 ตรวจสอบเอกสารประกอบการลงบัญชีของสหกรณ์ ร้อยละ 82.0 ตรวจสอบและติดตามผลการบริหารงานของคณะกรรมการดำเนินการ ร้อยละ 76.0 เพศหญิงส่วนใหญ่ตรวจนับเงินสดคงเหลือในมือของสหกรณ์ ตรวจสอบเอกสารประกอบการสอบบัญชีและตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผนงานและการใช้จ่ายเงินตามงบประมาณรายจ่าย ร้อยละ 100.0 จำแนกตามอายุพบว่าผู้ที่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี ส่วนใหญ่ตรวจสอบเอกสารประกอบการลงบัญชีของสหกรณ์ ร้อยละ 81.0 ตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผนงานและการใช้จ่ายเงินตามงบประมาณรายจ่าย ร้อยละ 85.7 ตรวจสอบและติดตามผลการบริหารงานของคณะกรรมการดำเนินการ ร้อยละ 76.2 จำแนกตามระดับการศึกษาพบว่าผู้มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือต่ำกว่าจะทำการตรวจสอบเอกสารประกอบการลงบัญชี ร้อยละ 80.6 ตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผนงานและการใช้จ่ายเงินตามงบประมาณรายจ่าย ร้อยละ 90.3 ตรวจสอบและติดตามผลการบริหารงานของคณะกรรมการดำเนินการ ร้อยละ 80.6 จำแนกตามประสบการณ์ในหน้าที่ผู้ตรวจสอบกิจการพบว่าผู้มีประสบการณ์ 2-4 ปี ตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผนงานและการใช้จ่ายเงินตามงบประมาณรายจ่าย ร้อยละ 87.1 ตรวจสอบเอกสารประกอบการลงบัญชี ร้อยละ 83.9 จำแนกตามการเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ผู้ตรวจสอบกิจการพบว่าผู้เคยอบรมจะตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผนงานและการใช้จ่ายเงินตามงบประมาณรายจ่าย ร้อยละ 100.0 ตรวจสอบและติดตามผลการบริหารงานของคณะกรรมการดำเนินการ ร้อยละ 88.0 ตรวจสอบเอกสารประกอบการลงบัญชีและตรวจสอบการปฏิบัติงานของหน่วยงานภายในสหกรณ์ ระบบงาน ตลอดจนวิธีปฏิบัติแต่ละกิจกรรม ร้อยละ 84.0 ผู้ไม่เคยอบรมตรวจสอบเอกสารประกอบการลงบัญชีของสหกรณ์ ร้อยละ 84.4 ตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผนงานและการใช้จ่ายเงินตามงบประมาณรายจ่าย ร้อยละ 75.0

- การรายงานผลการตรวจสอบ จากผลของการศึกษาพบว่าผู้ตรวจสอบกิจการที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่มีการจัดทำรายงานการตรวจสอบกิจการประจำเดือน ร้อยละ 54.4 และจะใช้วิธีการรายงานโดยวาจา ร้อยละ 64.9 แต่รายงานประจำปีจะจัดทำรายงานเสนอที่ประชุมใหญ่ของสหกรณ์ ร้อยละ 61.4 และจะติดตามผลการปฏิบัติตามข้อเสนอแนะหรือการแก้ไขข้อบกพร่องของสหกรณ์ ตามที่ผู้ตรวจสอบกิจการคนก่อนหรือผู้สอบบัญชีได้ให้ไว้ ร้อยละ 93.0 และเข้าร่วมการประชุมคณะกรรมการดำเนินการประจำเดือนของ สหกรณ์ทุกเดือน ร้อยละ 54.4

ส่วนที่ 4 ข้อมูลด้านคู่มือ

จากผลของการศึกษาพบว่าผู้ตรวจสอบกิจการที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่มีคู่มือในการปฏิบัติงานตรวจสอบกิจการ ร้อยละ 57.9

ส่วนที่ 5 ข้อมูลด้านการสนับสนุนจากสหกรณ์ผู้รับการตรวจสอบ

จากผลของการศึกษาพบว่าผู้ตรวจสอบกิจการที่ตอบแบบสอบถามได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารและฝ่ายจัดการของสหกรณ์ที่ตรวจสอบ ร้อยละ 93.0 โดยการอำนวยความสะดวกด้านสถานที่ให้ผู้ตรวจสอบกิจการ ร้อยละ 87.7 จัดทำบัญชี เอกสารหลักฐานทางการเงินและบัญชี ตลอดจนเอกสารหลักฐานอื่น ๆ ให้เรียบร้อยและครบถ้วนพร้อมที่จะให้ผู้ตรวจสอบกิจการตรวจสอบ ร้อยละ 75.4 และมีการชี้แจงและตอบข้อซักถามต่าง ๆ พร้อมทั้งจัดหาข้อมูลเพิ่มเติมให้แก่ผู้ตรวจสอบกิจการ ร้อยละ 70.2

ส่วนที่ 6 ข้อมูลด้านเทคโนโลยี

จากผลการศึกษาพบว่าผู้ตรวจสอบกิจการที่ตอบแบบสอบถามใช้การตรวจสอบกิจการด้วยระบบสมุดบัญชี ร้อยละ 98.2 และจัดทำรายงานการตรวจสอบกิจการ โดยการเขียนด้วยตนเอง

ผู้ตรวจสอบกิจการที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ในโปรแกรม Microsoft Word ร้อยละ 68.4 Microsoft Excel ร้อยละ 73.7 และโปรแกรมระบบบัญชีของสหกรณ์ ร้อยละ 86.0

ส่วนที่ 7 ข้อมูลปัญหาที่ทำให้ไม่สามารถตรวจสอบกิจการได้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในข้อ บังคับของสหกรณ์

- การเตรียมการก่อนการตรวจสอบ

จากผลของการศึกษาพบว่าปัญหาของการเตรียมการตรวจสอบมีระดับปัญหาปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.03 โดยมีปัญหาด้านการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ยุ่งยากซับซ้อน มีค่าเฉลี่ย 3.25 และปัญหาด้านพระราชบัญญัติสหกรณ์ ข้อบังคับ และระเบียบที่สหกรณ์ถือใช้อ่านเข้าใจยากมีค่าเฉลี่ย 3.18 จำแนกตามเพศพบว่าเพศหญิงมีปัญหการเตรียมการก่อนตรวจสอบน้อยกว่าเพศชาย จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ และการเข้ารับการอบรม พบว่ามีปัญหาในระดับปานกลาง

- การตรวจสอบด้านการเงินการบัญชี

จากผลของการศึกษาพบว่าปัญหาของการตรวจสอบด้านการเงินการบัญชีมีระดับปัญหาปานกลางค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.07 ปัญหาส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องระบบบัญชีของสหกรณ์ยุ่งยากซับซ้อน และเอกสารหลักฐานประกอบการลงบัญชีของสหกรณ์มีมากไม่สามารถตรวจสอบได้ มีค่าเฉลี่ย 3.44

- การตรวจสอบด้านการปฏิบัติงาน

จากผลของการศึกษาพบว่าปัญหาของการตรวจสอบด้านการปฏิบัติงานมีระดับปัญหาปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.71 ส่วนใหญ่จะมีปัญหาด้านการไม่มีความรู้ความเข้าใจในระบบการควบคุมภายในที่ดี มีค่าเฉลี่ย 3.16

- การตรวจสอบด้านการบริหารงานของสหกรณ์

จากผลของการศึกษาพบว่าปัญหาของการตรวจสอบด้านการบริหารงานของสหกรณ์มีระดับปัญหาปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.08 ปัญหาการตรวจสอบด้านการบริหารงานของสหกรณ์ของผู้ตรวจสอบกิจการส่วนใหญ่คือปัญหาเกี่ยวกับพระราชบัญญัติสหกรณ์และคำแนะนำของทางราชการที่กฎเกณฑ์และวิธีการมาก ซึ่งผู้ตรวจสอบกิจการยังขาดความรู้ มีค่าเฉลี่ย 3.53

- การรายงานผลการตรวจสอบ

จากผลของการศึกษาพบว่าปัญหาของการตรวจสอบด้านการการรายงานผลการตรวจสอบมีระดับปัญหาน้อย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.39 ปัญหาด้านการรายงานผลการตรวจสอบของผู้ตรวจสอบกิจการจะเป็นลักษณะการไม่มีความรู้ในการจัดทำรายงานการตรวจสอบกิจการ มีค่าเฉลี่ย 2.67

- ด้านบุคลากร

จากผลของการศึกษาพบว่าในด้านปัญหาของการตรวจสอบด้านบุคลากรมีระดับปัญหาปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.28 ผู้ตรวจสอบกิจการมีปัญหาในด้านไม่มีบุคลากรที่มีความรู้ใน

ด้านระบบคอมพิวเตอร์ มีค่าเฉลี่ย 3.75

- ด้านคู่มือ

จากผลของการศึกษาปัญหาของการตรวจสอบด้านคู่มือมีระดับปัญหาปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.14 ผู้ตรวจสอบกิจการมีปัญหาไม่มีคู่มือในการปฏิบัติงาน

- ด้านเทคโนโลยี

จากผลของการศึกษาพบว่าปัญหาของการตรวจสอบด้านเทคโนโลยีมีระดับปัญหาปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.70 ผู้ตรวจสอบกิจการส่วนใหญ่มีปัญหาในด้านไม่มีโปรแกรมสำเร็จรูปด้านการตรวจสอบช่วยในการตรวจสอบและจัดทำรายงาน มีค่าเฉลี่ย 2.72

- ด้านการสนับสนุนจากสหกรณ์ผู้รับการตรวจสอบกิจการ

จากผลของการศึกษาพบว่าในด้านปัญหาของการตรวจสอบด้านการสนับสนุนจากสหกรณ์ผู้รับการตรวจสอบมีระดับปัญหาน้อย ค่าเฉลี่ย 2.33

ข้อค้นพบ

- ผู้ตรวจสอบกิจการที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของผู้ตรวจสอบกิจการ ร้อยละ 56.1

- ด้านความรู้ความสามารถและประสบการณ์ ผู้ตรวจสอบกิจการที่ตอบแบบสอบถามมีความรู้และสามารถใช้เทคนิคการตรวจสอบบัญชีมาใช้ในการตรวจสอบกิจการ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

- ด้านการเตรียมการก่อนการตรวจสอบกิจการ ผู้ตรวจสอบกิจการมีการวางแผนการตรวจสอบกิจการก่อนทำการตรวจสอบกิจการมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

- ด้านการปฏิบัติงานตรวจสอบกิจการ ผู้ตรวจสอบกิจการปฏิบัติงานตรวจสอบกิจการโดยตรวจสอบด้านการเงินการบัญชีน้อยกว่าการตรวจสอบด้านการบริหารงานของสหกรณ์และการปฏิบัติงานของสหกรณ์ โดยส่วนใหญ่ไม่ตรวจสอบงบการเงินและงบทดลองของสหกรณ์ รวมทั้งไม่ตรวจสอบสมุดแยกประเภทและทะเบียนคุมต่าง ๆ ไม่ได้จัดทำรายงานผลการตรวจสอบกิจการประจำเดือนแต่จะรายงานผลการตรวจสอบ โดยวาจา

- ด้านปัญหาการตรวจสอบกิจการ ผู้ตรวจสอบกิจการมีปัญหาการตรวจสอบกิจการมากที่สุดในด้านปัญหามูลค่าที่ไม่มีความรู้ในด้านระบบคอมพิวเตอร์ทำให้ไม่สามารถตรวจสอบงานที่ใช้ระบบสารสนเทศในการดำเนินงานได้ รองลงมาได้แก่การไม่มีคู่มือในการปฏิบัติงาน

- ตามคู่มือการตรวจสอบกิจการอย่างง่ายของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ได้กล่าวถึงมาตรฐานการตรวจสอบกิจการว่าผู้ตรวจสอบกิจการต้องตรวจสอบให้ครอบคลุมทั้งด้านการเงิน

การบัญชี การปฏิบัติการและการบริหารงานของสหกรณ์และต้องวางแผนการตรวจสอบอย่างเหมาะสม แต่จากผลการศึกษาพบว่าผู้ตรวจสอบกิจการยังปฏิบัติไม่เป็นไปตามมาตรฐานดังกล่าว ได้แก่ ไม่มีการวางแผนการตรวจสอบและไม่ตรวจสอบงบการเงิน งบทดลองและสมุดบันทึกรายการขึ้นปลายของสหกรณ์

ข้อเสนอแนะ

- ในการเลือกตั้งผู้ตรวจสอบกิจการของสหกรณ์การเกษตรควรมีการคัดสรรผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมกับงานตรวจสอบกิจการ และมีการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ตรวจสอบกิจการก่อนการแต่งตั้ง เพื่อจะได้บุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสม โดยเฉพาะควรมีความรู้ความสามารถใช้วิธีการและเทคนิคต่าง ๆ มาใช้ในการตรวจสอบกิจการและมีความรู้ด้านการเงินการบัญชีของสหกรณ์ และมีความรู้ด้านโปรแกรมระบบคอมพิวเตอร์
- หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดอบรมหลักสูตรที่เกี่ยวกับการตรวจสอบกิจการ ควรจัดฝึกอบรมให้กับผู้ตรวจสอบกิจการที่ได้รับการแต่งตั้งทุกคนก่อนที่ผู้ตรวจสอบกิจการจะปฏิบัติงานในหน้าที่และควรมีการจัดอบรมต่อเนื่อง โดยเนื้อหาในหลักสูตรควรกำหนดให้ครบถ้วนตามมาตรฐานการตรวจสอบกิจการและควรมีการอบรมบุคลากรในท้องถิ่นผู้มีความรู้ ที่มีไม่สมาชิกของสหกรณ์เพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกเข้ามาเป็นผู้ตรวจสอบกิจการของสหกรณ์
- หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลและส่งเสริมสหกรณ์ควรจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานตรวจสอบกิจการให้แก่ผู้ตรวจสอบกิจการเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน
- ในการปฏิบัติงานของผู้ตรวจสอบกิจการควรตรวจสอบให้ครอบคลุมทุกด้าน และมีการรายงานผลการตรวจสอบเป็นลายลักษณ์อักษรอย่างสม่ำเสมอ โดยผู้บริหารและฝ่ายจัดการของสหกรณ์ควรให้ความสำคัญกับรายงานผลการตรวจสอบของผู้ตรวจสอบกิจการด้วย

ข้อจำกัดในการศึกษาครั้งนี้

การศึกษาครั้งนี้มีข้อจำกัดในเรื่องการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้รับแบบสอบถามกลับไม่เท่ากับจำนวนที่ต้องการ และข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้เป็นข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเฉพาะในจังหวัดเชียงใหม่ และสหกรณ์การเกษตรทั่วไปเท่านั้น จึงอาจจะเป็นประโยชน์สำหรับการนำมาปรับใช้เฉพาะกลุ่ม

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษารั้งต่อไป

การศึกษาครั้งนี้ได้ทำการศึกษาปัญหาการตรวจสอบกิจการสหกรณ์การเกษตรของผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดเชียงใหม่เท่านั้น การศึกษารั้งต่อไปควรมีการ

ศึกษาถึงปัญหาการตรวจสอบกิจการของสหกรณ์ประเภทอื่น ๆ เช่น สหกรณ์นิคม สหกรณ์ประมง สหกรณ์ออมทรัพย์ สหกรณ์ร้านค้า และสหกรณ์บริการและศึกษาถึงปัญหาการตรวจสอบกิจการ สหกรณ์การเกษตรของจังหวัดอื่นๆ เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้มาเปรียบเทียบกับถึงปัญหาการตรวจสอบของกิจการสหกรณ์แต่ละประเภท แต่ละจังหวัด เพื่อจะได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาเพื่อเสนอแนะให้ผู้สนใจและผู้ที่เกี่ยวข้องในการเลือกสรรผู้ตรวจสอบกิจการ รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปปรับปรุงการทำงานของผู้ตรวจสอบกิจการให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved